

OPONENTSKÝ POSUDEK

diplomové práce **Bc. Nikoly Štěpánkové**

studentky III. ročníku navazujícího magisterského oboru Historie,

Proměna života na venkově ve vybraných obcích pardubického a chrudimského okresu (1945–1960)

Vedoucí: prof. PhDr. Ondřej Felcman, CSc., HÚ FF UHK, 2021, 104 s.

Předložená diplomová práce se soustředí na téma života čtyř vybraných obcí východních Čech (přesněji řečeno Pardubicka a Chrudimska) v širokém období od konce 2. světové války do vyhlášení dovršení socialismu v Československu. Kromě příslušného textového aparátu se práce člení do tří základních kapitol, přičemž samotná komparace proměn života v obcích je po nezbytné charakteristice těchto míst předložena v druhé a třetí kapitole, jejichž mezníkem je logicky rok 1948.

V úvodu, v němž diplomantka uvedla charakteristiku pramenů a literatury, stejně jako nezbytné metodologie (v rozsahu úsporném, leč dostačujícím), představuje práce svůj záměr. Tím je porovnání života v obcích, jejichž typologie je odlišná a měla by vytvářet rozdílovou komparaci života v menších obcích v patnácti poválečných letech.

Diplomantka doslovně neuvádí, jak vymezila pojem „život v obci“, činí tak ovšem zřetelně vlastní strukturou práce. Sleduje nejen proměny politické, ale všímá si rovněž proměn obyvatelstva, charakteru obce ve vztahu k zemědělské práci nebo další specifické činnosti, dotýká se osobností obcí a jejich veřejných činností, neopomíjí zohlednit infrastrukturu, komunikační kanály (informační i fyzické) s většími městy (zde především okresními), atd. Stranou neoponechává také volnočasové aktivity, veřejný a kulturní život obcí, modernizaci a další dobové fenomény, které lze sledovat v uvedeném období v mnoha obcích tehdejšího Československa. Při aplikaci shodné struktury na předúnorové i poúnorové období tak vzniká poměrně plastický obraz historického vývoje.

Text práce upoutá rozsáhlou pramennou základnou, kterou autorka podrobila svému diplomovému výzkumu. Je očividné, jakkoli jsou tituly nezbytné potřebné odborné literatury uvedeny, že primární přístup *ad fontes* byl původním záměrem diplomantky. Toto lze než pochválit. Dobře zvládnutá je i metoda komparativní (přímá i nepřímá), kterou autorka na četných místech předvádí – obce Bojanov, Býšť, Ostřešany a Prachovice jsou analyzovány jak jako samostatné objekty zájmu, tak především v jejich srovnání. Potřebné potvrzení úvodních hypotéz shrnuje diplomantka stručně a výstižně v závěru práce.

K vlastní práci mám toliko několik výtek spíše technického charakteru:

- Práce nemá na všech místech dokonale zvládnutý citační úzus v poznámkách pod čarou. Také vlastní citace v textu (nesprávné užití kurzívy a interpunkce v přímé citaci) neodpovídají na všech místech platným citačním pravidlům HIU FF UHK.
- Pro přehlednější čtení bych rozhodně doporučil zkracovat příslušné citace v poznámkách pod čarou, pokud se jejich větší části shodují s citací předešlou.
- V seznamu použité literatury jsou uváděny také archivní inventáře. V tomto případě se ovšem nejedná o odbornou literaturu, ale o archivní pomůcku. Jsou-li v práci texty archivních pomůcek využívány (k čemuž bych osobně přistoupil velmi obezřetně), pak by měly být v seznamu pramenů a literatury jednoznačně označeny.

Výše uvedené poznámky zcela zbytečně kazí jinak poměrně příznivý charakter textu. Celkově lze ovšem předloženou diplomovou práci hodnotit pozitivně. Diplomantka si prokazatelně osvojila základy „historikova řemesla“, prokázala schopnost kritické práce s prameny, formulovala hypotézu výzkumu a dokázala na ni odpovědět. Samozřejmě, že pojem „život v obci“ lze rozšířit i na další zkoumané fenomény. To už by však přesáhlo úkol, který si diplomantka vytyčila. Text práce tak přináší zajímavý vhled do běžného života menších obcí východních Čech v patnácti poválečných letech. Přehledně ukazuje místy chaotickou poválečnou dobu, formování komunistické politiky 50. let i všední život obyvatel. Je nepochybné, že text práce bude možné využít k dalšímu bádání či meziregionálním komparacím. V neposlední řadě práce tohoto typu dokazují, že při správném postupu neexistují „malé a zanedbatelné dějiny“, což vidím jako velmi potřebné.

Závěrem tedy **doporučuji**, aby Bc. Nikola Štěpánková **předstoupila k obhajobě diplomové práce**. Pokud při vlastní obhajobě bude vhodně reagovat na níže položené otázky, **doporučuji hodnocení BP celkovou známkou:**

V Děčíně dne 24. 5. 2021

PhDr. Bc. Tomáš Hradecký, Ph.D.
Historický ústav FF UHK

Otázky k obhajobě:

1. Na s. 26–27 autorka uvádí, že AV „nebyly nikým jmenovány nebo schvalovány.“ Nejnovější výzkumy však potvrzují opak, tj. rozhodnou a detailní strategii a kontrolu centrálních orgánů při schvalování a zakládání AV (např. dr. Pavel Horák tak poukazuje ve své disertaci *„Působení a vliv akčních výborů Národní fronty ve vybraných okresech severovýchodních Čech“*, HIU FF UHK 2017, která se zabývá nedalekými regiony východních Čech). Pokud autorka nenašla ve své pramenné základně potvrzení, že příslušné AV NF schválil nadřízený orgán nebo jinak řídil jejich činnost při jejich založení, kde jinde by takovou informaci mohla najít a tuto skutečnost v případech konkrétních AV potvrdit či vyvrátit?
2. Autorka vymezila, jaká kritéria použila pro výběr rozdílných obcí: *„vesnici ležící blízko města, tak v okrajové části okresu, dále převážně zemědělskou vesnici a vesnici s méně úrodnou půdou a větším podílem lidí pracujících mimo zemědělství,“* atd. (s. 14). Nicméně do těchto typologií by spadaly jistě i četné jiné obce Pardubicka a Chrudimska. Nabízí se tedy prostá otázka: proč byl finální výběr diplomantky učiněn právě na obce Bojanov, Býšť, Ostřešany a Prachovice?